

Hvad siger vedtægten?

Både almene og erhvervsdrivende fonde skal have en vedtægt. Vedtægten er bestyrelsens "grundlov". Den er et af bestyrelsens vigtigste arbejdsredskaber og indeholder retningslinjer og formålsbeskrivelser, der sætter rammen for bestyrelsens arbejde og beslutninger. Det kan bl.a. gælde en fonds uddeling af penge, forvaltning af fondsformuen og dens afkast, principper for valg af bestyrelsesmedlemmer og regler for afstemning i bestyrelsen.

Her kan du læse mere om fondsvedtægten og om de krav og regler, der knytter sig til vedtægten.

Vedtægt eller fundats?

Vedtægter betegnes i nogle fonde som "fundats", men det dækker over præcis det samme.

Hvad skal vedtægten indeholde?

Reglerne for, hvad en fondsvedtægt skal indeholde, justeres løbende af fondsmyndighederne. Seneste lovgivning er fra 2014, og her fremgår det, at vedtægten skal indeholde:

	Almene fonde	Erhvervsdrivende fonde
1. Fondens navn og eventuelle binavne	×	×
2. Fondens stifter (stiftere)	×	×
3. Den kommune, hvori fonden skal have sit hjemsted	×	
4. Fondens formål	×	×
5. Størrelsen af fondens aktiver og egenkapital ved oprettelsen	×	
6. Grundkapitalens størrelse, og hvorledes den er indbetalt (kontant eller i andre værdier)		×
7. Hvorvidt fonden i forbindelse med stiftelsen i øvrigt skal overtage andre værdier end kontanter		×
8. Eventuelle særlige rettigheder eller fordele, der er tillagt stiftere eller andre	×	×
9. Antallet af bestyrelsesmedlemmer, og hvorledes de udpeges	×	×
10. Fondens regnskabsår, herunder 1. regnskabsår (begge fondstyper, almene fonde skal dog også beskrive selve regnskabsafslæggelsen)	×	×
11. Fra hvilken bestemt dato stiftelsen skal have retsvirkning, hvis retsvirkningen skal indtræde på et andet tidspunkt end datoen for beslutning om stiftelse af fonden		×
12. Anvendelse af overskud og reserver	×	×

De danske fondsmyndigheder

Der er grundlæggende to fondsmyndigheder i Danmark, Erhvervsstyrelsen og Civilstyrelsen:

- **Erhvervsstyrelsen er fondsmyndighed for de erhvervsdrivende fonde.**
- **Civilstyrelsen er fondsmyndighed for de almene, ikke-erhvervsdrivende fonde.**

Derudover er en række særlige fonde undtaget fra lov om erhvervsdrivende fonde eller lov om fonde og visse foreninger. Det gælder bl.a. private feriefonde og en række fonde, der driver uddannelsesinstitutioner. De vil være underkastet fondstilsyn fra en anden fagligt relevant myndighed.

Den relevante fondsmyndighed skal altid godkende vedtægtsændringer. Er der tale om formålsændringer eller opløsning af fonden, skal Civilstyrelsens samtykke tillige indhentes, uanset om fonden er erhvervsdrivende og dermed underkastet Erhvervsstyrelsens tilsyn eller undtaget fra de almindelige fondslove og underkastet tilsyn fra en anden myndighed.

Der findes desuden en række fonde, som er stiftet ved lov. Disse fonde har fået udpeget en særlig tilsynsmyndighed ved stiftelsen. Det er ofte den styrelse eller det ministerium, som fondens formål falder ind under.

Et eksempel er Landsbyggefonden, der er en selvejende fond stiftet i 1967 af almene boligorganisationer og oprettet ved lov. Landsbyggefondens tilsynsmyndighed er det til enhver tid gældende ressortministerium, i og med at fondens formål er at fremme det almene byggeris selvfinansiering.

Vedtægten suppleres ofte af en forretningsorden

Fondens vedtægt suppleres ofte af en forretningsorden for bestyrelsen, der mere detaljeret regulerer bestyrelsens arbejde. Forretningsordenen må ikke stride mod fondens vedtægt. Det er et lovkrav, at erhvervsdrivende fonde har en forretningsorden, og det anbefales, at også almene fonde har en.

Ændring af vedtægten

Det kan være vanskeligt at ændre en fondsvedtægt, fordi den oprindelige vedtægt anses for at udtrykke "stifters vilje". Og "stifters vilje" sætter rammen for, hvad formuen kan bruges til, så længe fonden eksisterer.

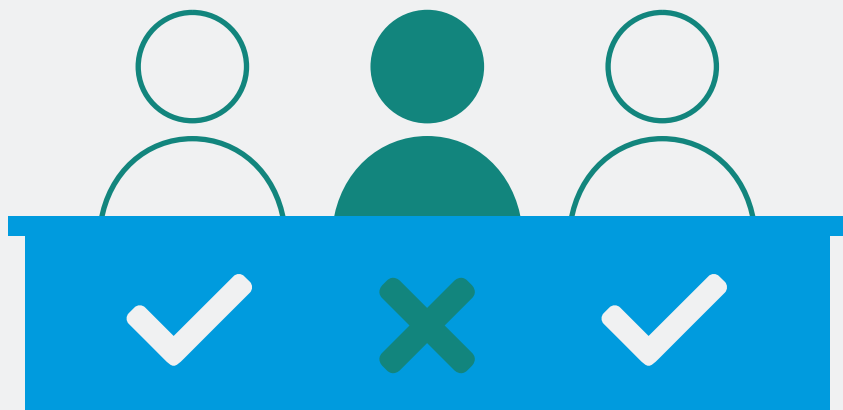
Det hænger sammen med et "armslængdeprincip", der betyder, at en stifter af en fond i vedtægten kan fastlægge rammer og vilkår for fonden og fondens formål (i princippet for altid), men at stifter til gengæld ikke længere har ejerskab over, eller alene kan bestemme over, den kapital, stifteren har overdraget til fonden.

Fondsmyndigheden vil derfor vurdere en ønsket vedtægtsændring op imod fondens stiftende vedtægt. Vedtægtsændringer, der er nødvendige på grund af lovændringer i Danmark eller EU, kan normalt godkendes uden problemer. For øvrige ændringer gælder princippet om, at bestemmelser kun kan ændres, hvis de er uigennemførlige eller har vist sig klart uhensigtsmæssige.

Fortolkning af vedtægten

Der er af og til sager, hvor fondsbestyrelser og myndigheder er uenige om fortolkning af vedtægten. Af og til kan der også være uenighed blandt fondsmyndighederne internt, hvilket betyder, at den endelige beslutning skal træffes ved domstolene.

Vedtægtsændringer i perioden 2018-2022

Antallet af godkendte vedtægtsændringer varierer fra år til år. I nedenstående tabel ses antal godkendte vedtægter i perioden 2018-2022 og afslag på vedtægtsændringer i samme periode.*

Godkendte vedtægtsændringer

	2018	2019	2020	2021	2022
Ikke-erhvervsdrivende fonde samt fonds-lignende foreninger	206	282	239	169	109
Erhvervsdrivende fonde	173	139	190	172	170
Total	379	421	429	341	279

Afslag på vedtægtsændringer

	2018	2019	2020	2021	2022
Ikke-erhvervsdrivende fonde samt fonds-lignende foreninger	28	18	20	25	10
Erhvervsdrivende fonde	4	4	11	9	8
Total	32	22	31	34	18

* Godkendte vedtægtsændringer dækker både over helt og delvist godkendte ændringer. Det vil sige, at der indgår ansøgninger, der kun delvist er imødekommet.

Kilder:

Lov om erhvervsdrivende fonde – <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/984>

Lovforslag 154 – 2013 til lov om erhvervsdrivende fonde (lovforslag som fremsat) – <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201312L00154>

Lov om fonde og visse foreninger – <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2020>

Erhvervsstyrelsens udkast til vedtægt for en erhvervsdrivende fond – med kommentarer – <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-erhvervsstyrelsens-udkast-til-vedtaegt-en-erhvervsdrivende-fond-med-kommentarer>

Erhvervsstyrelsens vejledning om vedtægtsændringer i erhvervsdrivende fonde – <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-vedtaegtsaendringer-i-erhvervsdrivende-fonde>

Civilstyrelsen – <https://civilstyrelsen.dk/sagsomraader/fonde>

Fondshåndbogen 2024, PwC – <https://www.pwc.dk/da/fonde/fondshaandbogen.html>

Fondenens Videnscenter, november 2023

**Fondenens
Videnscenter**